

Od muzejskog predmeta do zaštićenoga kulturnog dobra (kako upisati muzejsku zbirku u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske)

Registracija, odnosno utvrđivanje svojstva kulturnog dobra za muzejske zbirke i njihov upis u Registar kulturnih dobara RH, obaveza je muzeja sukladna *Zakonu o muzejima* (NN 148/98), *Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara* (NN 69/99) i *Pravilniku o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske* (NN 89/11).

Članak 10. navedenog *Pravilnika* propisuje obavezne podatke o zbirkama:

- broj predmeta u zbirci s osnovnim podacima za svaki predmet unutar zbirke (naziv predmeta, dimenzije, materijal, autor, fotografija s naznakom autora)
- popis zbirke unutar muzeja s (ukupnim) brojem predmeta i osnovnim podacima o predmetima zbirke (opis zbirke)
- sustav mjera zaštite pokretnoga kulturnog dobra (zbirke u muzeju).

Za registraciju muzejske zbirke potreban je, dakle, ispis zbirke s osnovnim podacima za svaki muzejski predmet te dokument s navedenim ukupnim brojem predmeta u zbirci, opisom sadržaja zbirke i sustavom mjera zaštite zbirke. Nije potreban popis zbirke unutar muzeja s ukupnim brojem predmeta, jer su ti podaci prijavljeni u Registar muzeja i galerija Hrvatske koji se vodi u Muzejskom dokumentacijskom centru (a koje dostavlja MDC-u svaki pojedini muzej).

Navedena dokumentacija, potrebna za registraciju zbirke, dostavlja se *Stručnom povjerenstvu za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra za muzejske i galerijske zbirke* (na adresu Ministarstva kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Zagreb, Runjaninova 2), a mora sadržavati:

1. Urudžbiranu prijavu ravnatelja muzeja i
2. CD ili DVD na kojem su snimljeni:
  - dokument u Wordu s opisom sadržaja zbirke te
  - računalni ispis zbirke: PDF ispis iz M++ baze podataka (tablični ispis sa slikom 1, umjetničke zbirke), ispis iz neke druge baze podataka ili popis zbirke s pripadajućim fotografijama predmeta u Excelu ili Wordu.

Za registraciju se prihvaćaju zbirke koje su kompletno obrađene, odnosno broj prijavljenih predmeta ne smije biti manji od ukupnog broja predmeta u zbirci prijavljenog MDC-u u Registru muzeja i galerija u Hrvatskoj.

Svaki muzej obavezan je u godišnjim izvješćima što ga dostavlja Muzejskom dokumentacijskom centru naznačiti broj predmeta po zbirkama da bi se unijele promjene u broju građe ili nazivu zbirke. Od ljeta 2015. g. muzeji mogu sami pristupiti On-line Registru i izravno sami unijeti podatke ili promjene podataka o zbirkama. Za pristup On-line Registru, svaka ustanova koja je iskazala želju da na taj način ažurira svoje podatke, dobila je korisničko ime i zaporku. Uz redovita godišnja izvješća, muzeji su obavezni prijaviti moguće promjene u broju građe po zbirkama koje su se dogodile zbog nekih neočekivanih situacija (poplava, krađa i nekog drugog razloga).

Od 2008. godine, kad je započela sustavna registracija muzejskih zbirki, do danas je relativno mali broj muzejskih zbirki registriran. S obzirom na to da su u hrvatskim muzejima ukupno 2.553 zbirke, a od toga su registrirane 852, proizlazi da ih je u proteklih sedam godina registrirano samo 33 %.

Teško je govoriti o razlozima tako malog broja registriranih zbirki, posebno ako se uzme u obzir da su podaci o muzejskim predmetima potrebni za registraciju zbirke, najosnovniji nepromjenjivi podaci o predmetu koje bi, u pravilu, trebalo upisati u inventarnu knjigu odmah nakon ulaska predmeta u muzej. Tim više što su osnovni popis muzejske građe s dokumentarnom fotografijom predmeta ujedno i najosnovniji i prvi element zaštite muzejskih predmeta. Stručna i znanstvena obrada zbirki ili pojedinih segmenata zbirki radi se nakon inventarizacije građe.

Jedan od razloga malog broja registriranih muzejskih zbirki leži u činjenici da veliki broj muzeja (posebno lokalnog ranga) nema dovoljan broj (stručnih) djelatnika. Zatim, stanoviti broj muzeja ima dosta neinventarizirane građe. Razlog bi mogao biti i veliki broj muzejske građe u nekim muzejima ili činjenica je kako je ista inventarizirana u rukopisnim inventarnim knjigama (u svim hrvatskim muzejima). Ravnatelji muzeja propustili su organizaciju prepisivanja inventarnih podataka u nove računalne inventarne knjige, propisanu 2002. godine čl. 41. tada donesenog *Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi* (NN 108/02). Određeni broj muzeja propustio je i provođenje revizije fundusa svakih pet godina pa se utvrđivanje točnog broja građe i njeno reinventariziranje u računalne programe provode tek sada.

Paradoksalno je u hrvatskoj muzejskoj praksi da pojedini nacionalni muzeji s prvorazrednom muzejskom građom nemaju registrirane zbirke ili ih je registrirano tek nekoliko, dok neki „mali“ muzeji s manjkom stručnog osoblja imaju registrirane sve svoje muzejske zbirke.

Bez obzira na razloge, kojih je i više od navedenih, preporučljivo je da muzeji što prije organiziraju inventarizaciju i fotografiranje svih muzejskih predmeta te da shvate važnost potrebe registracije odnosno upisa muzejskih zbirki u Registar kulturnih dobara RH. To je osnova za svaku daljnju kvalitetnu muzejsku djelatnost u Hrvatskoj.